

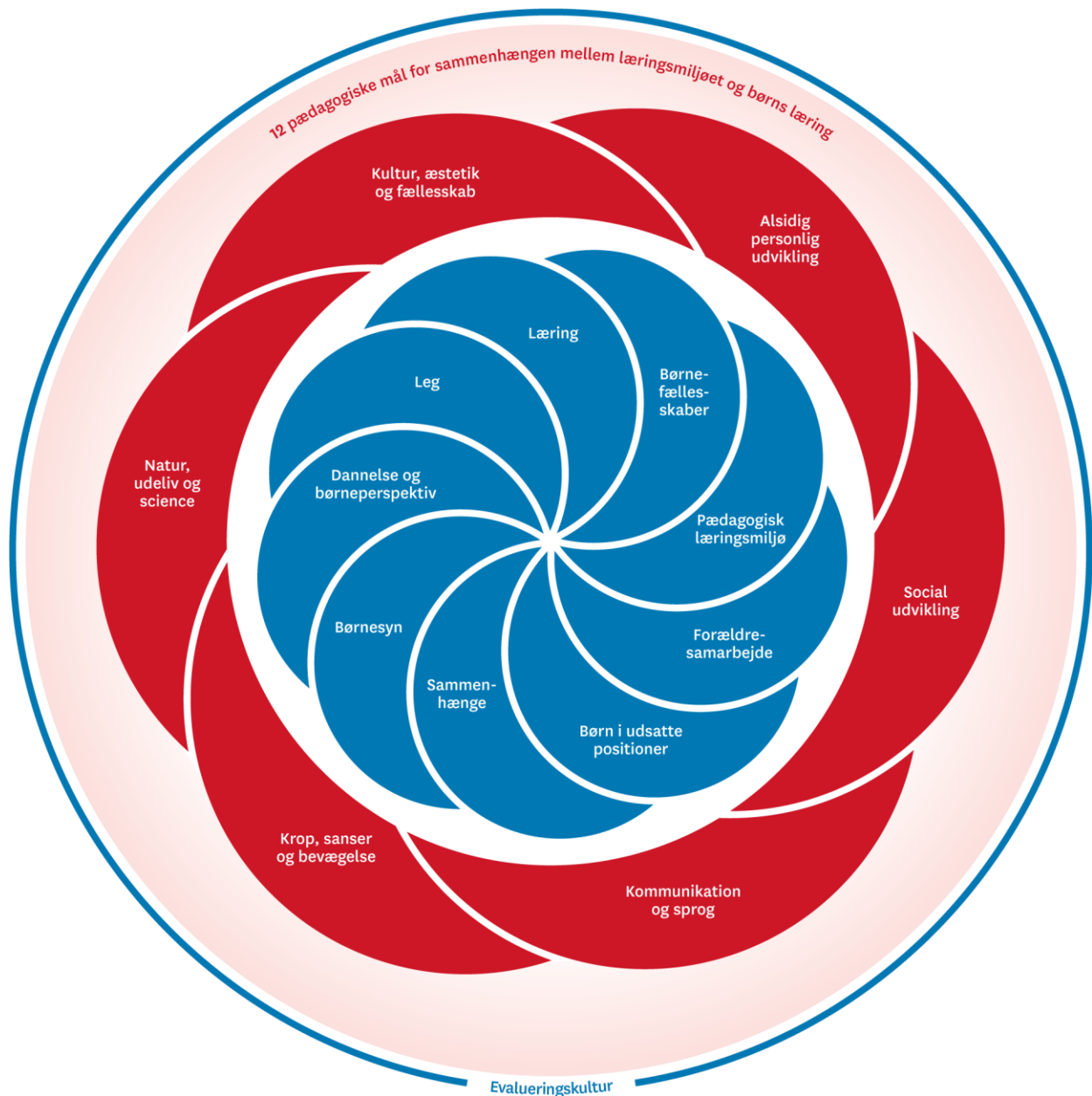
Pædagogisk læreplan for Daginstitution Kjellerup-Levring 2023-24

**Daginstitutionen
Kjellerup - Levring**

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Daginstitution Kjellerup-Levring er et aldersintegreret dagtilbud i Silkeborg Kommune. Institutionen består af 4 huse – de 3 huse er beliggende i Kjellerup (Hasselvej, Mælkebøtten og Broparken). Den sidste enhed, Levrings Børnehus, er beliggende i Levring, ca. 4 km fra Kjellerup. I alle huse arbejder vi aldersintegreret med børn i alderen 2,9 – 6 år. På Hasselvej, Broparken og i Levrings Børnehus har vi yderligere vuggestuegrupper. I alt har vi ca. 250 børnehavebørn og 50 vuggestuebørn.

Vores personalegruppe består af erfarne medarbejdere. Ca. 2/3 dele har en pædagogisk uddannelse og 1/3 er ufaglærte medhjælpere. Herudover har vi hvert år studerende. Det kan være pædagoger, pædagogiske assistenter, IGU-elever eller virksomhedspraktikanter i flere af vores huse.

I vores pædagogiske udgangspunkt ligger vi vægt på at barnet i hverdagen oplever tryghed, forudsigelighed, anerkendelse og glæde. Børnefællesskaber og nærvær har høj prioritet og det relationelle samspil er i fokus. Overordnet har vi som målsætning at tilbyde børnene en tryk hverdag med fokus på leg og læring – skabt i et miljø hvor glæde, meningsfyldte og inkluderende fællesskaber og aktiviteter, er højt prioriteret.

I Daginstitution Kjellerup-Levring arbejder vi ud fra et anerkendende børnesyn. Vi ser forskellighed som en styrke, både når det gælder personale, børn og forældre. Vi udviser respekt for familiernes forskellige normer og behov, og vi lægger vægt på et ligeværdigt samarbejde om barnet. Vi ønsker at skabe rammer, der giver rum til stimulering, udfoldelse, udforskning, udvikling og læring og vi tilstræber at have fokus på muligheder frem for begrænsninger i vores hverdag.

Vi har gennem dagen et særligt fokus på barnets sproglige udvikling. Vi ved, at barnets muligheder for at udvikle relationer, for deltagelse i fællesskaber og for senere at gøre sig gældende i skole og samfund i øvrigt, afhænger af gode sproglige kompetencer.

Vi arbejder ofte i mindre grupper inde såvel som ude – på legeplads, ture og til arrangementer. Inklusionsarbejde og fremmelse af barnets ret til lige deltagelsesmuligheder, er væsentlige elementer i vores daglige pædagogiske virke. Vi planlægger varierede aktiviteter for børnene ud fra den nye styrkede læreplan. Herved udvikles og dannes barnet ud fra en vifte af mangfoldige aktivitets- og udviklingsmuligheder.

Et af kendetegnende for alle 5 huse er, at vi benytter nærmiljøet og de tilbud vi har i form af bibliotek, biograf, teater mv., og i særdeleshed benytter vi naturen omkring os og har et aktivt udeliv.

Alle børnehuse benytter sig af at ligge tæt på skov og Krabbes Grønne Ring (https://kjellerup.dk/wp-content/uploads/2017/11/Krabbes_Groenne_ring.pdf) I skoven har vi bl.a. en pavillon som vi jævnligt benytter som mål for en skovtur eller et projekt.

Et særkende for Levring Børnehus er at den er en profilinstitution, og har "Det grønne flag", hvilket er Friluftsrådets mærkeordning, som anerkendelse for institutionens arbejde med udeliv, natur og miljø (<https://kjellerup-levring.silkeborg.dk/Levring-Boernehus>)

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på f.eks. 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i deres dannelsesproces og en begyndende demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv, og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker f.eks. gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at børnene udfordres.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

I det følgende forholder vi os til de første elementer (børnesyn, dannelse og børneperspektiv, leg, læring og børnefællesskaber) i et samlet skriv.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal, ifølge loven, fremgå særskilt, og derfor bliver afsnittene *pædagogisk læringsmiljø*, *forældresamarbejde*, *børn i udsatte positioner* og *sammenhæng til børnehaveklassen* præsenteret i særskilte afsnit.

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

---

Børnesyn og børneperspektiv

Vores børnesyn tager udgangspunkt i, at *"du er vigtig fordi du er dig"* og i, at *"det at være barn har værdi i sig selv"*. Børn har ret til at være børn, ret til at være forskellige og ret til at udvikle sig i forskelligt tempo. Vi tager udgangspunkt i, at barnet grundlæggende er kompetent. Samtidig har vi fokus på, at børn har brug for omsorg, udfordringer samt positive forventninger og skal mødes med tillid fra sine omsorgspersoner for at føle tryghed. Dette er grundlag for al læring og udvikling.

Med dette børnesyn in mente, har vi til stadighed fokus på, hvordan vi kan inddrage barnet i beslutninger, skabe et inkluderende børnefællesskab med rum for den enkelte, og følge barnets interesser og optagethed i hverdagen. Vi skaber i løbet af dagen mulighed for at store og små børn kan hjælpe hinanden i garderoben i måden hvorpå vi sammensætter grupper, og ligeledes er vi ved samling og måltider, opmærksomme på, at give alle børn mulighed for at komme til orde, lytte til hinanden og vente på tur og være medbestemmende når de f.eks. vælger oplæsningsbog, sange og lege. Vi støtter barnets selvhjulpenhed, ved at opmuntre, guide og bruge de ældre børn som rollemodeller for de yngste. Vi spørger ind til situationer, tager udgangspunkt i et børneperspektiv, og guider børnene med respekt for at de agerer, efter hvad der giver mening for dem.

Både i vuggestue og børnehave gør det sig gældende, at vi har fokus på legen gennem hele dagen, både børneinitieret og rammesat af den voksne. Med bevidsthed om betydningen af at få ansvar, inddrages børnene i aktiviteter så som rengøring, borddækning, sende mad rundt, feje og tilsvarende rutineprægede aktiviteter.

Både i vuggestue og i børnehave har vi praksis for at lave "læringsgrupper" – grupper hvor få børn, sammen med en voksen, har fokus på det som er relevant for netop denne gruppe af børn. Ved denne konstellation, bliver det muligt i højere grad at følge barnets initiativ og interesse, ændre planer og skabe gode rammer for læring og udvikling.

Dannelse og børnefællesskaber

Vi har i vores institution den grundopfattelse, at børn og voksne er fælles om at skabe det sociale rum, hvorigennem de enkelte børn (og voksne) kan lære og udvikle sig. Leg, dannelse og læring sker i høj grad i det sociale samspil med øvrige børn og voksne i fællesskabet.

Med dette udgangspunkt er vi bevidste om at der i hverdagen skal være plads til at det enkelte barn både kan vise initiativ (sige til og fra), samtidig med at fællesskabet skal skabe rum til alle, også nye relationer, og der skal gives mulighed for at afprøve forskellige positioner.

Vi ønsker, at alle børn skal opleve at blive tilvalgt i fællesskabet og derfor arbejder vi også bevidst med at udvikle relationer ved f.eks. at lave grupper efter alder, interesser, køn, barnets ønsker og/eller efter hvad vi mener, der er behov for af læring og udvikling hos den enkelte og/eller i fællesskabet. Vi skaber rammen så fællesskaber kan gro og barnet derved kan dannes og udvikles.

Vi møder barnet med spilleregler for socialt samvær; omgangstone, adfærd, omsorg, imødekommenhed og rummelighed.

Vi ønsker at skabe rammer, der giver rum til stimulering, udfoldelse, udforskning og læring. Vi benytter enhver given lejlighed til at fejre en succes, en fødselsdag eller holde en tradition i hævd (ex. høstfest, sommerfest, arbejdsdag, cirkus mv). Alt sammen for at skabe grobund for, og læring om, hvem er jeg og hvem er vi. Gennem fællesskabet udvikler og lærer vi mere om os selv – identitet skabes i samspil med andre.

Leg

At lege er at lære. Derfor prioriterer vi legen som en vigtig del af børnenes hverdag i vores institution.

Legen rummer en mangfoldighed af sociale og kulturelle læreprocesser og gennem legen udvikles og modnes børnenes personlighed i samspil med andre. I legen lærer det enkelte barn om normer og sociale spilleregler, som er nødvendige for at kunne indgå i et fællesskab med andre. Barnet lærer at samarbejde.

Legen kræver, at børnene interesserer sig for andre og andres ideer. Ved hjælp af sproget lærer barnet at forhandle med de andre og at gå på kompromis. I det sociale fællesskab, har barnet mulighed for at prøve sig selv af og herved øge kendskabet til sig selv.

Gennem legen lærer barnet at organisere, strukturere og overskride egne grænser. Herved gøres nye erfaringer, som har betydning for personlighedsudviklingen. I den ligeværdige leg styrkes selvværdsfølelse, selvtilliden og identiteten.

Børnenes leg kræver fantasi og kreativitet. Børnene eksperimenterer og prøver sig selv af i forskellige roller, og får mulighed for at bearbejde indtryk samt øvelse i at håndtere konflikter. Disse øvelser er vigtige, for børns måde at forstå, bearbejde og omsætte virkeligheden på.

Børnene skal have tid, ro og rum for deres lege. Det er i legen, at børnene skaber en fælles historie ud fra individuelle interesser og behov.

Det er det pædagogiske personalets opgave at finde inspirerende emner til udviklingen af børnenes leg og deres fællesskaber, samt at der er voksendeltagelse i legen. Dette gør at legen varer længere og udvikler sig over længere tid samt giver barn/voksen eller barn/barn et fælles tredje, som udgangspunkt for deres leg og udvikling.

Læring

Vi forstår barnets læring som en kontinuerlig proces, og vi mener at læring foregår gennem hele dagen og gennem alle dagens aktiviteter. Læring sker både som en bevidst og en ubevidst proces og derfor er læringsmiljøet, samt barnets fysiske, mentale og sociale trivsel, helt central og afgørende for barnets mulighed for læring og udvikling.

Børns læring og udvikling sker gennem en vekslen mellem børneinitierede lege, voksenplanlagte aktiviteter og rutineprægede situationer så som frokosten, bleskift og alle øvrige situationer af kortere eller længere varighed, som spontant opstår i løbet af dagen.

Alle børn lærer rigtig meget gennem leg, og dermed er leg aldrig bare leg. Gennem legen tilegner barnet sig viden, færdigheder og erfaring med den verden, de er en del af. Det er personalets ansvar at skabe gode læringsarenaer, og herved optimere barnets muligheder for trivsel, læring og udvikling.

Vores personale er bevidste om, hvornår de skal gå foran for at vise vej, gå ved siden af for at støtte eller gå bagved, for at støtte barnet i dets læring.

Børn *vil læring*, og vi arbejder i vores institution ud fra den overbevisning, at det er til støtte for denne proces at den styrkede læreplan, skal gøre sig gældende. Således anser vi læreplanerne som værende et værktøj til at analysere den pædagogiske praksis i institutionen og til at sikre og synliggøre de læringsmiljøer alle børn i vores dagtilbud indgår i.

Vi ønsker at give børnene tid og rum til at udforske det, de støder på og interesserer sig for, og vi vil i institutionen, ud fra Den styrkede pædagogiske læreplan, udfordre børnenes nysgerrighed ved at skabe situationer og stille spørgsmål der skaber grobund for ny læring og udvikling.

Et eksempel fra praksis, når børns nysgerrighed og interesser mødes:

Vi har tema med udeliv, natur og science. En dreng fra førskole gruppen er meget interesseret i dyr. Begge forældre er jægere og vi bliver derfor inviteret med på jagt, hvor vi skal skyde råger. Her skal der forklares hvorfor de skal skydes, hvor de skal skydes og hvem der må skyde. Ved temastart kom der en naturvejleder med døde fasaner, hvor vi gennemgik hvad der er i en fasan og forskelle på pige og drenge fasaner. Til sidst skulle vi tilberede og spise kødet. Det samme var planen med rågerne.

Pædagogisk læringsmiljø

Sådan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes

Det pædagogiske læringsmiljø er rammen for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i dagtilbuddet.

Igennem dagen er personalet opmærksomme på, hvordan institutionens rum både ude og inde bruges, således at der kan skabes ro og fordybelse til leg og læring. Vi er opmærksomme på, hvad det enkelte barn har brug for i sin udvikling, i sine relationer og behov. Det betyder, at vores læringsmiljøer er fleksible og foranderlige.

I vores institution tilrettelægger vi aktiviteter til hele børnegruppen, spontane og fastlagte over hele dagen, samt aktiviteter, hvor hvert enkelt barn bliver tilpas udfordret. Vi er bevidste om hvordan organiseringen af det pædagogiske personale har stor betydning for et inspirerende og godt læringsmiljø. Ligeledes er vi bevidste om, at et godt læringsmiljø, kræver en fagligt dygtigt, og

kompetent og medlevende personalegruppe og en ledelse, der har blik for at rammesætte og organisere den daglige pædagogiske praksis, så børn i vores dagtilbud til stadighed får de bedste vilkår for læring og udvikling.

Vi er i vores praksis bevidste om at det fysiske læringsmiljø skal inspirere og invitere til leg og udfordringer, både kropslige aktiviteter, men også indeholde tid til fordybelse. Vi tilstræber, at den fysiske indretning er fleksibel i forhold til at kunne bruges til varierende pædagogiske formål, og samtidig er vi opmærksomme på, at indretningen skal muliggøre en fastholdelse i længerevarende lege og aktiviteter.

Vi har i institutionen faste daglige rutiner, der er med til at skabe tryghed og overskuelighed for børnene i hverdagen.

I løbet af dagen er der i alle vores huse planlagte pædagogiske aktiviteter, hvilke tager udgangspunkt i barnets udviklingsbehov; det være sig kreativt, fysiske udfoldelser, samarbejdsøvelser/lege, gruppedynamik, samlinger, ture ud af huset mv. Generelt er det gældende for os at vi har fokus på processen frem for produktet, og at vi er opmærksomme på at dagsordenen kan få et andet indhold, hvis barnet bliver optaget af noget helt andet undervejs i processen (f.eks. vi skal ud til skovhytten for at lave huler, men bliver undervejs optaget af, at der er kommet en salamander nede ved åen, og derfor kommer vi ikke videre).

Oftentimes bliver der i vores huse arbejdet i mindre grupper. Opdelingen kan ske efter alder, køn, udviklingsfokus mv., men opdelingen kan også ske efter princippet om at få et tilhørsforhold til sin egen stue, f.eks. gennem leg på stuen med lukket dør eller gåture med alle fra samme stue.

Vi ønsker at opnå, at det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes mulighed for udvikling ved at behandle alle forskelligt, for herved at tilgodese alles behov. Ved at være engagerede og anerkendende i vores tilgang til børnene, kan vi med respekt for den enkelte, tage individuelle hensyn. Vi er bevidste om at være den, der både kan gå foran for at vise vej, ved siden af for at støtte og bag ved for at skubbe på.

Samarbejde med forældre om børns læring

To vigtige aspekter i vores forældresamarbejde er nysgerrighed og respekt.

Personale og forældre indgår i et forpligtende og respektfuldt samarbejde omkring det enkelte barns udvikling og trivsel. Personalet har en ressourceorienteret og nysgerrig tilgang til kendskabet og samarbejdet med forældrene. Forældrene inddrages og informeres om arbejdet med barnets læring, trivsel, udvikling og dannelse. Personalet har i forældresamarbejdet fokus på den

gode dialog, gensidig respekt og sammenhængen i barnets liv mellem livet derhjemme og institutionslivet.

Personalet inviterer efter behov forældrene ind til samtale i forhold til hvordan vi bedst kan samarbejde i at støtte barnet i dets udvikling. Vi indkalder til forældresamtaler efter behov, men altid ved overgang fra vuggestue til børnehave samt igen inden barnet overgår til skole. Der afholdes desuden samtaler i forbindelse med de to årlige trivselsvurderinger.

For at give forældrene et medansvar i forhold til aktuelle læringstiltag i vuggestue eller børnehavegruppen, sender pædagogerne læringsbreve ud til forældrene (se eksempler under de enkelte læreplanstemaer). I disse læringsbreve bliver det konkretiseret hvad der arbejdes med i en given periode og hvilke tiltag man i familien kan gøre i hjemmet for at understøtte barnets læring og udvikling og for at institution og hjem kan have samklang i den udviklingsmæssige indsats.

Børn i udsatte positioner

Sådan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes

Alle børn kan i kortere eller længere perioder behov for en særlig opmærksomhed og indsats fra personalets side (ex. kan et barn have svært ved at sige farvel om morgenen, det kan være skilsmisse, sygdom eller generel udviklingsmæssige udfordringer). Disse børn har krav på en hverdag præget af professionalisme og høj pædagogisk faglighed, og har, ligesom alle vores børn i øvrigt, krav på et institutionsliv, med kvalitet og fokus på individet.

De voksne, der er tæt på det barn der har behov for en særlig pædagogisk indsats, drøfter løbende barnets trivsel og udvikling og i dialogen med forældrene er de opmærksomme på om der opstår et behov for en fokuseret indsats i form af en afdækning af udfordringerne, eller behov for en særlig indsats hvor flere tværfaglige samarbejdspartnere kan inddrages (talepædagog, psykolog, fysioterapeut og familierådgiver mv).

Når et barn har brug for en særlig indsats, udarbejder det pædagogiske personale en individuel pædagogisk handleplan. I handleplanen søger vi at opstille vilkår og rammer, som tilgodeser barnets behov for støtte, trivsel og udvikling. Når der foreligger en handleplan, bliver samtlige medarbejdere orienteret om eventuelle tiltag og indsatser. Når alle har viden om en given handleplan, skaber det grundlag for at alle kan tække på samme hammel – have samme udgangspunkt i mødet med barnet.

Vi kan i Silkeborg Kommune hente hjælp og vejledning gennem PPL (Pædagogisk Praksis og læring), hvilket vi i perioder benytter. Gennem observationer af et enkelt barn og/eller en børnegruppe, kan vi gennem PPL få konkret råd og vejledning fra en vejledningspædagog.

Et åbent og konstruktivt samarbejde med forældrene omkring barnet er en forudsætning for, at vi

kan understøtte barnets trivsel og udvikling, og vi er derfor altid villige til at afholde flere forældresamtaler for at støtte familien, således at vi sammen kan fastholde fokus på barnets trivsel og udvikling.

Alle børn har krav på at være betydningsfulde i børnefællesskabet. Vi oplever at der i perioder kan være behov for en særlig indsats overfor børn der er i udsatte positioner. Kvaliteten af relationen og interaktionen mellem barnet og personalet er ekstra betydningsfuld for netop disse børn.

Personalet arbejder bevidst med udgangspunkt i barnets ressourcer og deltagelse ved at følge barnet tæt, være understøttende og guide barnet. Der arbejdes med fokus på at barnet inkluderes, oplever mestring og at det oplever at være en del af et meningsfuldt børnefællesskab. De pædagogiske læringsmiljøer omkring barnet tilrettelægges så vidt der er muligt, så barnet kan indgå i det almene børnefællesskab. Vi kan bl.a. arbejde med børn i udsatte positioner ved at tilrettelægge aktiviteter med børnene i mindre grupper. Børnegrupperne sammensættes ud fra pædagogiske overvejelser, hvor der tages højde for at børnene har mulighed for at få forskellige kompetencer i spil og lære af hinanden.

Vi arbejder også med at skærme børnene i de rutineprægede pædagogiske aktiviteter fx garderoben, hvor børn i udsatte positioner kan have særlige aftaler om, at barnet går først eller sidst i garderoben for ikke at udsætte barnet for u hensigtsmæssige påvirkninger. Dette vil i de fleste tilfælde også betyde, at der er flere ressourcer til barnet i situationen i forhold til at hjælpe og guide barnet til en positiv oplevelse af en svær situation.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Sådan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaven, børnehaveklassen og SFO

Som en vigtig del af den pædagogiske indsats, arbejder vi med at skabe trygge og sammenhængende overgange i børnenes liv, så deres udvikling og trivsel bliver bedst mulig. Overgange markerer et skift fra en ting til noget andet, og sådanne skift antager ofte karakter af brud med det kendte og trygge. Vi søger at sikre kontinuitet og sammenhæng i børnenes liv, ved at forberede dem ved f.eks. at besøge hinanden i børnehaverne eller i skolen.

For os handler det skoleforberedende arbejde ikke bare om at give barnet mange faglige færdigheder, men i høj grad om at stimulere udviklingen af et fundament, så barnet føler sig klar til at møde det nye og ukendte.

- At barnet fordyber sig
- Er sprogligt interagerende
- Er udholdende og kan behovsudsætte
- Er generelt selvhjulpne, som f.eks. i garderoben
- Kan mærke og forstå sine egne følelser og give udtryk for dem.
- Kan modtage fællesbeskeder og handle derefter.

- Respekttere andre og andres ting.
- Kan indgå i børnefællesskaber og tage initiativ til at indgå i relationer.

Når vi introducerer børnene til skolerelaterede opgaver, sker det således ikke blot for at give dem kendskab til bogstaver, men det sker også for at træne nævnte kognitive færdigheder og for at mødet mellem de sociale arenaer i hjem, institution og skole ikke bliver for overvældende for barnet.

I vores institution arbejder vi med overgange fra vuggestue til børnehave og fra børnehave til skole og SFO. Vi har selvsagt et tæt samarbejde med egne vuggestuegrupper, hvorfra vi modtager mange børn, men også med byens dagplejere. Vi arbejder målrettet på at skabe en tryk overgang til Trekløver skolen ved at besøge skolens legeplads og lokaler løbende, men også besøge hinanden i børnehaverne, så ved børnene hvem de skal starte i skole med.

Forældrene bliver inviteret til førskole møder af Trekløver skolen. Vi besøger hinanden, og i de tilfælde hvor der er et særligt behov, afholder vi en overleveringssamtale hvor forældre og pædagog/dagplejer/lære mv. deltager. Ved alle overgange bliver der udarbejdet et "overgangsdokument", der har til formål, at optimere en god vidensdeling om børnene og som tager højde for og medtænker deres behov og interesser, deres identitet og historie og deres kompetencer og særlige potentialer.

Et nyt tiltag der sættes i gang efteråret 2021 er en samkøring af sprogmateriale mellem institution og skole. Vi samarbejder i dette tiltag med tale- og hørekonsulenten i PPL, hvilke har deres gang både i institution og skole og som derfor er et naturligt bindeled mellem de to instanser. Ved at lave sprogmateriale der påbegyndes i børnehaven og videreføres i skoleregi, bliver der skabt genkendelighed og sammenhæng i den vigtige sproglige indsats.

Den sproglige indsats, som vi arbejder med hele vejen op gennem barnets tid i institutionen, afsluttes med en endelig sprogtest i november året inden barnet fylder 6 år og skal i skole. Dersom denne test påviser at barnet har brug for en særlig fokuseret indsats, bliver tale- og hørekonsulenten orienteret. Sprogtesten tages videre over i skoleregi, hvor samme konsulent er tilknyttet og kan arbejde videre med den fokuserede indsats.

I lighed hermed, samarbejder vi med både psykolog og sundhedsplejerske, som også forsætter at arbejde med familierne/børnene inden for skoleregi.

For børn der kræver en særlig overlevering til skolen, foranlediger institutionslederen at forældre, pædagoger, lære og eventuelt øvrige tværfaglige samarbejdspartnere, indkaldt til et overleveringsmøde inden skolestart.

Dersom det vurderes at barnets skal skoleudsættes, bliver denne meddelelse enten givet af institutionen eller af forældrene. Herefter udarbejder og fremsender den daglige leder af dagtilbuddet en handleplan på pågældende barn. Herefter er det skoleledelsen der beslutter om de vil efterkommer forældre og dagligleders indstilling om skoleudsættelse.

Link til læringsbreve:

- [Overgang fra vuggestue til børnehave](#)

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Sådan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn

Alle institutionens enheder bruger lokalsamfundet aktivt. Vi benytter gerne biblioteket og introducerer her børnene til hvordan man kan kigge og læse i bøger, hvordan man begår sig på et bibliotek og vi siger gerne ja tak når bibliotekaren tilbyder os oplæsning. Ligeledes deltager vi ofte og gerne når der i biografen vises børnefilm eller når der i Mosaikken opføres børneteater.

Vi benytter aktivt byens legepladser når vi er på gåture og vi bruger ligeledes Krabbes Grønne Ring og skoven, hvor der er plads til fordybelse i skovbunden, ved åen eller til tumleleg på skrænterne. Levring Børnehus benytter kontinuerligt den lokale skov til den ældste børnegruppe i børnehaven gennem hele året. Vi samarbejder også med den lokale efterskole, hvor vi blandt andet har haft gymnastik og pizza forløb.

Hvert år inviterer Hørup og Levring Kirke til jule og påske gudstjenester, hvilket vi aktivt deltager i og hvor børnehuse på skift opfører et krybbespil for hinanden.

Vi besøger også gerne den lokale brandstation hvor børnene nyder godt af de lokalt engagerede brandmænd, der gerne inviterer op i brandbilerne. Ligeledes har vi fri adgang til det lokale brandmuseum i byen.

Vores lokale plejehjem tager gerne imod børnehavernes besøg når vi til fastelavn kommer udklædte eller i december går Luciaoptog, eller når vi til jul kommer og klipper julepynt med plejehjemmets beboere.

I perioder har vi lokale folk der kommer og bager sammen med børnene, klipper og klistrer, spiller og synger, eller hamrer søm i et bræt.

Vi har gennem mange år haft tradition for at inviterer forældre ind til arbejdsdage i institutionerne, når der er brug for en hjælpende hånd til reparation af legehus, oprydning på legeplads eller andet forefaldende arbejde.

Vi er aktive i lokalsamfundet når der er en virksomhed der skal have pyntet juletræet eller når vi i efteråret er med i den landsdækkende "skralde uge", hvor vi samler og sorterer skrald i Kjellerup og omegn.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Sådan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø er langt mere end det vi med øjet kan se. Det er nemlig i høj grad også det man med sine sanser kan fornemme i rummet.

I vores institution er vi bevidste om, at vi som personale er rollemodeller for børnene. Børnene spejler sig i deres nære voksne og derfor er vi meget bevidste om vores sprogbrug, omgangstone og den stemning vi skaber i rummet.

Hos os er alle lige meget værd, barn som voksen. Vi taler med, og om hinanden, med respekt. Det gælder for børn, personale og forældre. Vi respekterer at børn og familier er forskellige, og vi lytter til børns og forældres ønsker, meninger og holdninger med respekt.

Vi er bevidste om at det æstetiske børnemiljø i vores huse skal stimulere og inspirerer til nysgerrighed, fordybelse, udfoldelse og bevægelse. Ved en tydelig indretning, både inde og ude, hvor de mange rum i rummet inspirerer barnets fantasi, udfoldelse og medbestemmelse, ser vi børn trives og udvikles. Legetøj og kreative materialer, som inspirerer til kreativ udfoldelse og fordybelse, kan være tilgængelige for barnet. Ligeledes skal personalet pirre og udvikle barnets kreative udfoldelse ved at være opmærksomme på og tilgængelige for barnet.

I vores institutioner benytter vi gerne den lokale Kunstskele og deres tilbud om at komme ud i institutionen og lave dans, rytmik og musik eller kunstprojekter med børn og voksne. Ofte bliver institutionerne udsmykkede af børnenes kunst i form af tegninger, klip, perleophæng mv.

Vi møder børnenes behov for forskellige input i hverdagen ved bl.a. at dele børnene op i mindre grupper ex. efter alder, køn og interesser. Herved kan vi tilgodese børnenes forskellige behov og interesser.

Ofte er der ophængt bogstaver, tal, rim og remser i vores grupperum, hvilket inspirerer alle aldre til at stifte bekendtskab med skriftsproget og til at lege med sproget.

For at skabe rum til fordybelse, kan en lukket dør være nødvendig for at afgrænse barnet og skabe ro til fordybelse. Ligeledes kan en sofa, et tæppe og en bog eller en iPad, skabe rum og plads til en til en trængt pause/timeout for et barn i løbet af dagen.

Vi arbejder fokuseret med børnekulturen i bl.a. garderoben. Vi gør garderoben til et vigtigt læringsrum hvor der er plads og tid til at øve finmotorik, sprog og hvor der ofte samtales om alt mellem himmel og jord. Hvis personalet formår at signalere at der er tid nok og oprigtigt har tid til at "sidde på hænderne" og bruge øjne, øre og mund, ja så er vores garderober et af de rum hvor der skabes mest læring og udvikling i løbet af dagen.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Sådan understøtter det pædagogiske læringsmiljø i vores institution, børnenes alsidige personlige udvikling:

Personalet er bevidste om, at måden hvorpå vi møder barnet og dets forældre, er afgørende for, om barnet opnår tryghed hos os. Vi har i vores praksis fokus på barnets tilknytning gennem hele barnets tid i institutionen, fordi vi ved at tryghed er grundlaget for al trivsel og udvikling.

I den overordnede praksis udmønter dette sig bl.a. ved, at alle familier bliver tilknyttet en primær-pædagog ved opstart i institutionen. Vi tillægger det stor værdi, at personalet lytter til børns og forældres oplevelser og udfordringer med livet. Vi ønsker derved at skabe et trygt og tillidsfuldt forhold mellem børn, forældre og personale.

I den pædagogiske praksis udmøntes det ved bl.a. at vi er tilgængelige og nærværende voksne, der er bevidste om, at være den der både skal gå foran for at vise vej, ved siden af for at støtte og bag ved for at skubbe på. Personalet er bevidste om at være betydningsfulde voksne for barnet. Barnet skal kunne bruge den voksne til at spejle sig i, læne sig op af og til at løbe væk fra – og stadig vide, at den voksne er der når de har brug for trøst og tryghed.

Vi møder barnet anerkendende ved at se barnets intentioner bag handling og udsagn. I konfliktsituationer støtter og lytter vi og accepterer det den enkelte giver udtryk for. Vi anerkender barnets følelser, ved at vise at vi kan rumme dem når de er glade såvel som når de er vrede, frustrerede

og ked af det. Ved ex. at tage det vrede og frustrerede barn på skødet, viser vi barnet, at vi kan rumme det og anerkender dets følelser i den givne situation.

Vi imødekommer barnets selvstændige initiativer med positive tilkendegivelser, og, om muligt, støtter barnet i at nå sit mål (ex. få et tæppe til at bygge en hule).

Alle børn tilhører en basisgruppe. I dette fællesskab spiser børnene, tager på ture, fejrer fødselsdag, holder samling mv. Barnet kan opleve at basisgruppen fra tid til anden, er opdelt i anden konstellation; enten på tværs af huset, aldersopdelt eller på anden måde med et fælles fokus.

Nogle gange er grupperne selvvalgte, ex. ved leg mens andre gange er de valgt af en voksen. Ved at være opdelt i mindre grupper opnår vi en større grad af nærvær med det enkelte barn – både fysisk nærhed, men også i kommunikationen med barnet. I vores kommunikation med barnet forsøger vi at være tydelige, lydhøre og anerkendende og vi inddrager barnets perspektiv og mening i en given sag. Vi ønsker at møde barnet med oprigtig nysgerrighed, interesse og opmuntring og vi ønsker at børnene møder voksne, der er tydelige i deres forventninger og kommunikation, og som er troværdige og følger op på deres ord og skaber handling.

Vi tager i vores praksis udgangspunkt i vores viden om, at alle børn er drevet af et behov for, og en lyst til, at deltage i sociale sammenhænge og fællesskaber. Barnet trives, når det har venner og voksne, der anerkender og værdsætter det. Det trygge og værdsatte barn tager ejerskab og vil opnå en følelse af "os" og "vores". Vi arbejder derfor bevidst med, at alle børn har en ven i institutionen; vi benytter tit benævnelsen "ven" eller "venner" for herved at gøre børnene bevidste om deres betydning i og for fællesskabet.

Ved at opfordre børnene til at hjælpe hinanden, stimulerer vi fællesskabet, idet børnene oplever, at vi er afhængige af hinanden.

I hverdagens praksis inddrages barnet i små opgaver, hvilket giver barnet en oplevelse af samhørighed og ansvarlighed. At høre til i en gruppe og at kunne identificere sig og spejle sig, tage ansvar og være ansvarlig, styrker det enkelte menneskes selvværd.

Nedenstående er eksempler på læringsbreve med fokus på alsidig personlig udvikling:

- [Kære forældre til Rokketænderne](#)
- [Selvhjulpethed](#)
- [Forudsigelighed og tydelige voksne](#)
- [Vi arbejder med følelser](#)
- [Indianerprojekt](#)

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Sådan understøtter det pædagogiske læringsmiljø i vores institution, at børnene gør sig erfaring med social udvikling:

Fællesskab, rummelighed og inklusion er nøglebegreber når vi har fokus på den sociale udvikling.

I relationer og fællesskaber, møder barnet sociale koder og regler for samvær og samspil og en begyndende demokratiforståelse udvikles.

Vi støtter barnet i at sige sin mening, i at ytre sig og udtrykke sine behov. Vi understøtter barnets oplevelse af, at forskellighed kan være en styrke. Det gør vi ved at tydeliggøre andre børns perspektiver og ved at hjælpe barnet til at lære at rumme andre – f.eks. når børnene etablerer en leg, når vi spiser og taler sammen og når vi dagligt har samling.

Gennem leg med hinanden får børnene afprøvet sociale spilleregler. De udvikler sociale kompetencer, opbygger relationer og forståelse for hinanden.

Mange lege etableres og leges af børnene selv. Nogle lege støttes af en voksen på sidelinjen. Nogle lege etableres og styres af den voksne, med et bestemt socialt udviklingsmål for øje, f.eks. at børnene skiftes til at være den der er i centrum, eller at være en del af en holdleg. I lege afprøver barnet forskellige roller og positioner i forhold til hinanden, hvor man skal overholde regler eller gøre noget for hinanden.

Vi understøtter barnets udvikling af sociale kompetencer når vi sætter dem sammen i en gruppe. Vi planlægger struktur og aktiviteter i vores hverdag, der styrker børnenes tilhørsforhold, Eks: samlinger, spisefællesskaber, rutiner i garderoben og på badeværelset. Børnene støttes i at danne sociale relationer, når vi som voksne laver gruppeopdelinger, hvor vi tager højde for interesser, spirende venskaber eller kan se, at der er en mulighed for en ny relation.

At kunne trække sig tilbage og være sig selv og lege selv, ser vi også som en social kompetence. Det understøtter vi ved at imødekomme, når et barn udtrykker behov for at være sig selv, og vi hjælper evt. barnet med at udtrykke det over for de andre børn.

Vi italesætter og giver det betydning og værdi, når vi ser at børnene er opmærksomme på at se og høre hinanden. Vi opfordrer børnene til at have blik for hinanden, og udvise gensidig omsorg.

Vi styrker barnet i at udvikle empati: f.eks. at mærke egne følelser, at kunne sætte sig i en andens sted, og at kunne handle på måder, der understøtter samspil med andre når vi møder barnet som forstående, anerkendende, indlevende og støttende voksne. Vi gør børnene opmærksomme på hinandens udtryk, følelser og reaktioner. Gennem hele dagen guider, støtter og hjælper vi børnene til at øve sig i at løse konflikter mellem hinanden.

Vi voksne er rollemodeller og bevidste om at anvise hensigtsmæssige måder at agere på, og introducerer børnene til sociale spilleregler i kraft af vores adfærd.

Barnets sociale udvikling er en del af samarbejdet med forældrene.

Vi fortæller forældrene små historier om samspil fra deres barns hverdag: hvem leger de med, hvordan udviser barnet omsorg for de andre børn, hvad var sjovt, hvad var svært osv. Vi vejleder og formidler viden til forældrene om barnets sociale kompetencer og legeaftaler med andre børn, for i samarbejde at støtte barnets trivsel og udvikling bedst muligt.

Vi arbejder bevidst med at fremme børnenes relationelle udvikling. Vi gør børnene opmærksomme på hinanden og hinandens kompetencer. Ved vores samlinger øver vi børnene i at lytte til hinanden og få øjnene op for andres behov. Gennem forskellige aktiviteter øver vi børnene i at overholde regler og fx. lære at tabe i spil uden at "verden går under". Vi øver børnene i at lave aftaler, for eksempel når de leger voldsomme lege i pudrummet eller slås med hinanden for sjov.

Nedenstående er eksempler på læringsbreve med fokus på sociale udvikling:

- [Storbørnsgruppe](#)
- [Legegrupper](#)
- [De yngste børn](#)
- [Familiehuse i vuggestuen](#)
- [Overgangen fra vuggestue til børnehaven](#)

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Sådan understøtter det pædagogiske læringsmiljø i vores institution, at børnene gør sig erfaring med sprog og kommunikation:

Sprogtilegnelse har stor betydning og i vores daginstitution har vi en kultur for at arbejde målrettet med barnets sproglige udvikling. Ved at sætte ord på handlinger og intentioner over for barnet og ved at benævne følelser og handlinger, fungerer personalet som sproglige rollemodeller for børnene. Vi stimulerer, udfordrer og udvikler børnenes sproglige færdigheder gennem dagens mange ”læringsrum”.

Når vi holder samlinger med børnene, leger vi ofte med sproget i form af rim og remser, fjlleord, fjlle sange og i samtalen med børnene. Vi øver os i at være nysgerrig på børnenes fortællinger og vi øver, at barnets fortælling har værdi, både for barnet selv, men også for dets kammerater. Ved et sparsomt ordforråd, hjælper vi barnet ved at sætte ord på, guide det og komme med forslag til valg af ord og sætninger.

Både i vuggestue og børnehave arbejder vi med [Dialogisk Læsning](#), hvor barnet bliver inddraget som aktiv medspiller i en fortælling gennem bøger. Vi bruger dialogisk læsning målrettet til at understøtte og udvikle barnets ordforråd, men anvender også metoden til at få gang i en god samtale med barnet.

De ældste børn i børnehaven øver sig i at skrive bogstaver, både som ”tegne skrift” og ved introduktion af tal og bogstaver og på alle stuerne har vi bøger der er tilgængelige.

Når vi møder barnet, gør vi det gennem både en nonverbal og en verbal kommunikation. Gennem faktor, stemmeføring, gestik og ved at inddrage barnet ved at stille spørgsmål (hvor, hvordan, hvornår mv.), opfordrer vi barnet til at indgå i dialog med os.

Gennem dagen i vuggestue og børnehave, bliver barnet mødt med benævnelse af beklædningsgenstande, farver, størrelser, mængde mv og med spil og oplæsning. Alt sammen sker gennem tydelig kommunikation i børnehøjde for at animere barnet til at anvende sprog og kommunikation aktivt.

Vores pædagogiske personale er bevidste om at skulle opdage de børn, der IKKE indbyder eller deltager i samtaler med børn eller voksne. Ved systematiske iagttagelser af børn i praksis ved hjælp af [Sprogtrappen](#) og [Rambølls sprogvurderinger](#), bliver det tydeligt, hvis et barn har brug for mere sproglig opmærksomhed. Gennem nævnte screeningsmaterialer bliver det gjort konkret for personalet hvor den sproglige udfordring ligger hos barnet og hvordan der skal sættes ind.

Personale vil lave en sproghandleplan for at understøtte barnet bedst muligt. Vi vil invitere tale- og hørekonsulenten med til forældresamtaler efter behov.

Vi forsøger at holde os skarpe ved løbende at have et samarbejde med tale- og hørekonsulenten, som er med til at facilitere indsatser på området, som f.eks. fokusord og skattekister samt at give personalet vejledning ift. Sproglige udfordringer.

Nedenstående er eksempler på læringsbreve med fokus på den sproglige udvikling:

- [De yngste børn](#)
- [Onsdagssamling](#)
- [Historie læsning](#)

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen”.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Sådan understøtter det pædagogisk læringsmiljø i vores institution, at børnene gør sig erfaring med krop, sanser og bevægelse:

I vores institution understøtter vi udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse ved bl.a. at tillægge den ”frie leg” og dens formåen, stor betydning. Bevægelses eksperimenter gennem fri leg” bidrager i høj grad til barnets udvikling inden for dette område. Personalets opgave er at stille sig til rådighed, ansøre til udfordrende lege og igangsætte, støtte og til tider styre legen så læring og udvikling optimeres.

Året rundt er alle børn i vores enheder meget udenfor, og gennem velindrettede legepladser og ved at benytte os af naturen og legepladser i nærområdet, søger vi at udfordre barnets krop, sanser og bevægelse.

Vores legepladser er indrettet med fokus på, at barnet skal have mulighed for at få udfordret kroppens muligheder og begrænsninger. Således har vi både noget der udfordrer deres balance (ligevægts-, stillings-, muskel og led sansen) ved bevægelse i og på klatrestativ, kolbøttestang, hængekøjer, balancebomme og forhøjninger/bakker/klatretræer/ujævnt terræn mv.) og elementer der udfordrer sanser som syn, hørelse, lugt, smag og berøring (bål mad, leg i sandkassen, leg med vand, ude leg i al slags vejr, ”stille tid”, massage mv).

Alle vores enheder har flisearealer hvor vi dagligt anvender cykler, løbecykler, trillebøre og løbehjul. Flere af institutionerne har ”cykeldage” hvor børnene medbringer egne cykler. Børnene har i alle enheder mulighed for at bevæge sig på forskelligt underlag: sand, fliser, græs og bakker.

Personalet har en opgave i at igangsætte lege og aktiviteter hvor hele spekteret inden for bevægelse, sanser og bevægelse kommer i spil, således at alle børn udfordres på det niveau de aktuelt er på. En sådan aktivitet kan være en motorikbane, hvilken kan opstilles i alle sværhedsgrader (løbe, gå, cykle, balance mv.), eller en aktivitet hvor børnene skal klippe og farvelægge eller lign.

Alle enheder har adgang til et større eller mindre indendørs rum hvor de kropsligt kan udfolde sig ex. til musik og dans. Og gerne benytter vi os af Silkeborg Kommunes tilbud fra Fabulatoriet om

forløb med musik og dans. Også legepladsen anvendes til sanglege, dans og sang til musik med børneaktuelle hits.

Generelt er personalet i deres praksis bevidste om at være rollemodeller for børnene og for hinanden for at opmuntre til fysisk aktivitet. At inddrage børnene i at flytte tunge ting, trille dæk og at opbygge en motorikbane, kan udfordre børnene og give dem en fornemmelse af kroppens muskelstyrke.

Vi er i hverdagens rutiner optaget af, at børnene bliver selvhjulpne, hvilket betyder at, alle børn opmuntres til selv at tage tøj af og på, vaske hænder, rejse sig op efter et fald, samle legetøj op (oprydning generelt) osv. Herved udvikles balance, fin motorik og følesans.

Personalet i institutionen er bevidste om, at det indendørs læringsmiljø i langt højere grad end udendørs, ligger op til udvikling af finmotorikken. Når vi er indendørs, opfordrer vi børnene til at anvende en "lille stemme", til at gå, sidde og kravle, til at være kropsligt i ro. Vi er opmærksomme på, at vores læringsmiljø nødvendigvis må være fleksibelt for at rumme alle børn og deres behov for udfordringer. Vi er opmærksom på børns forskellige behov og sansninger og skaber en balance for børnene mellem stille og rolige aktiviteter indendørs og motoriske og vilde aktiviteter udenfor, så børnene får erfaringer med begge aktiviteter. At personalet på lignende vis skal være fleksible og omstillingsparate, for optimalt at kunne rumme og udvikle børnene.

For at give børnene forståelse af egen krop og en nysgerrighed for kroppen, har vi i enhederne ex. tema om kroppen. Her er intentionen at lade børnene fordybe sig i kroppens fysiologi, kroppens sanser og hvordan vi reagerer følelsesmæssigt.

I alle enheder har vi kostordning – og gennem denne bliver barnets smags-, lugte- og synssanser stimuleret og til tider udfordret. Der er sejt at være madmodig!

Det skal være sjovt at bruge sin krop!!

Nedenstående er eksempler på læringsbreve med fokus på den krop, sanser og bevægelser.

- [Pædagogik og legeplads](#)
- [Selvhjulpethed](#)
- [På legepladsen](#)
- [Måltid i vuggestuen](#)
- [Kreativt forløb med Fabulatoriet](#)

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Sådan understøtter det pædagogiske læringsmiljø i vores institution, at børnene gør sig erfaring med natur, udeliv og science:

Børn og personale opholder sig året rundt meget ude i naturen – både i den natur, der findes på institutionens udearealer, og i den vilde natur i skoven, ved vandløb og på marken. Vi er i optaget af og arbejder bevidst med, at give børnene erfaring med at naturen som en stor legeplads, der kan bidrage til stor viden og forundring.

Vi er i institutionen interesseret i at bidrage til at lære børnene at færdes hensynsfuldt i naturen og passe på dyre- og planteliv. Samtidig har vi fokus på at udeliv ligger op til eksperimenter med science i form af mængde-, længde-, og rumforhold hvilket ansporer børnene til en begyndende matematisk forståelse.

Vi vil på hasselvej have et særligt fokus på science i børnehøjde.

Science er det nysgerrige barn, hvor børn f.eks. eksperimenterer med forskellen mellem kold og varmt eller når et vuggestuebarn eksperimenterer med at smadre en rugbrødsfad mellem fingrene.

I vores gang i naturen giver vi børnene mulighed for at sanse og eksperimentere ved ex. at lave mudderkager eller at gå en regnvejrstur, ved at anvende lygter i den mørke tid eller ved at være naturpatulje, der under mikroskop undersøger småkravl. Personalet møder og understøtter børnenes leg og eksperimenter med interesse og nysgerrighed for også herigennem at understøtte børnenes forståelse for sammenhæng i naturen.

Ved at tilrettelægge aktiviteter får vi et læringsmiljø i institutionen, der bidrager til, at børnene får naturoplevelser og erfaringer med udeliv, hvor de ex. kan afprøve egne grænser, udvikle praksiskompetencer og opleve at naturen kan være farlig, uforudsigelig og i forandring. Således tilrettelægger personalet aktiviteter der er meningsskabende og udviklende for f.eks. børnenes forståelse for samspil mellem mennesker og natur ved ex. affaldsindsamling eller projekter med

”fra jord til bord”, høstfest mv.

I vores færden i naturen benytter vi os ofte af fakta viden fundet via google og opslags-/oplæsningsbøger. Denne undersøgende praksis er med til at styrke børnenes interesse og forståelse for sammenhænge i naturen og til at udvide børnenes lege og iagttagelser i naturen.

Personalets

opgave er at være nysgerrige på børneperspektivet og være understøttende og fleksible i forhold til, hvad der fanger børnenes interesse i naturen.

Vi er i institutionen bevidste om, at det gode *fysiske* læringsmiljø er kendetegnet ved at personale og børn har adgang til materialer og redskaber, der understøtter det pædagogiske arbejde og legen med naturens elementer i form af jord, ild, luft og vand. Når vi saver i træ og indsamler brænde for at lave bål, puster for at få gang i ilden og henter vand til at slukke bålet med, kommer alle naturens elementer i spil.

Ved at give børnene adgang til redskaber som spader, skovle, spande, lup, snitteknive, målebånd og målebæger mv., anerkender, værdsætter og understøtter vi børnenes lyst til at undersøge og eksperimentere med naturen.

Ligeledes har børnene mulighed for at klatre i træer, røre ved planter, rutsje ned ad skrænter, lave træbåde der kan sejles med i åen, og smage på naturen i form af bær og planter.

Når børnene finder forskellige insekter og opdager at de har forskelligt antal ben, vinger, størrelser og farver eller når de finder en regnorm der kan være kort, lang, hel eller halv, kan personalet understøtte børnenes konkrete erfaring med faktuel viden i form af betegnelser, arter, størrelse, føde, død mv. Fuglene kan vi lave fuglekugler til, men hvad spiser en mariehøne? Fuglene flyver måske til de varme lande om efteråret, men hvad gør mariehønen når der bliver koldt i Danmark?

Det skal være spændende, lærerigt og måske lidt farligt at bevæge sig ud i naturen, der gerne skal ende med at være en sjov og lærerig oplevelse.

Nedenstående er eksempler på læringsbreve med fokus på natur, udeliv og science:

- [Hvad skal vi lave?](#)
- [Krible Krable](#)
- [Aldersopdelte aktiviteter](#)
- [Emneuge](#)
- [Forår 2023](#)

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Sådan understøtter det pædagogiske læringsmiljø i vores institution, at børnene gør sig erfaring med kultur, æstetik og fællesskab:

Vi forstår æstetik som en toleddet størrelse, hvor de to delelementer ikke udelukker hinanden:

- Den (måske) klassiske forståelse, hvor æstetikken er indlejret i kunsten. I denne kontekst er kunst forstået et formsprog, som kendetegnes i kunst som dans, malerier, musik, drama (teater) etc. Derfor kan æstetikken ses når vi danser eller høre en trist sang, når vi jule-klipper og laver gækkebreve og når vi smager på en masse forskellig mad til frokost.
- Den anden forståelsesramme af æstetik er kendetegnet som en sanseoplevelse. I denne brede forståelse, kan ethvert fænomen potentielt frembringe en æstetisk oplevelse og eller erkendelse hos individet. Det kan være at vi sanser regnen mod huden en sommerdag, se regndråberne bevæge sig ned ad ruden eller mærke solen varme kroppen på en skovtur.

I vores institution rammesætter det pædagogiske personale, den pædagogiske hverdag. Formålet hermed er at pædagogiske aktiviteter og lege, sikre at alle børn får adgang til børne- og legefællesskaber. Vi ved, at det er en grundlæggende forudsætning for trivsel, læring og udvikling, at børnene oplever at de er en del af et børne- og legefællesskab og derfor er fællesskabet i centrum i vores hverdag.

Personalet møder børnene med en differentieret pædagogisk indsats, så alle, også børn i udsatte positioner, får optimal mulighed for at udfolde sig og indgå i dagtilbuddets kultur. Således er læringsmiljøet i institutionen kendetegnet af mange fællesskaber, der både tilgodeser det enkelte barn og det store fællesskab. Således kan barnet have en fast gå makker når vi skal på tur, små spise-, lærings- og legegrupper der alle har til formål at tilgodese det enkelte barn og fællesskabet, hver for sig og sammen.

Personalet er sammen med børnene nysgerrige på og italesætter forskellige kulturer, traditioner

og værdier vi møder og er en del af, i dagtilbuddet og samfundet. Det pædagogiske læringsmiljø bidrager til at børnene udvikler en forståelse for egne værdier og respekt for andres. Ex. kan vi i perioder have fokus på forskellige kulturer i institutionen i form af synliggørelse af hvilke lande der er repræsenteret i børnegruppen. Dette kan ske ved at lave og ophænge flag fra de pågældende lande, spise mad fra forskellige kulturer eller lære en børnesang på flere sprog.

I institutionen møder børnene personale, der understøtter børnenes skabende og æstetiske lege og aktiviteter såvel ude som inde. Således indbyder personale og det fysiske læringsmiljø børnene til at være kulturskabende og kreative. Personalet kan ex. lave et månedstema over HC Andersens eventyr. Alle børn hører historien, laver dukkespil, synger sange, laver sanglege osv. Gennem denne aktivitet får børnene et indgående kendskab til dansk eventyrkultur.

I institutionen er det fysiske læringsmiljø kendetegnet ved, at børnene har adgang til materialer og redskaber til skabende og æstetiske aktiviteter og børnene har mulighed for at søge inspiration i forskellige billedbøger, musik, film og fotografier m.m.

Børnene bliver gennem deres vuggestue og børnehave tid præsenteret for de lokale kulturtilbud og arrangementer såsom biblioteksbesøg, teater og koncerter. Institutionen er med til at planlægge årlige arrangementer der går på tværs af byens institutioner. Således er vi med til "fællessang" i indskolingen, planlægning og afvikling af arrangementer i forbindelse med "Krabbes Grønne ring", pyntning af juletræ. Børnene erfarer herigennem hvad det vil sige at være både kulturskaber og bruger.

I vores institutioner har vi mange årligt tilbagevendende traditioner som børn og familier deltager i. Således afvikles der sommerfest, høstfest, lygtefest, græskarfest, fastelavnsfest, julefest mv. I flere tilfælde arrangeres der fest sammen med byens plejehjem eller arrangementer med deltagelse af byens borgere. Ved julehøjtiden har vi tradition for at deltage i kirkeligt arrangement hvor vi har ansvaret for krybbespil og ligeledes har vi Luciaoptog i institutionerne. Vi inviterer bedsteforældre og forældre til forskellige arrangementer i institutionen, hvor vi vil have fokus på æstetikken og fællesskabet. F.eks. inviterer børnehaverne bedsteforældrene til blomstens dag, hvor de sammen med deres barnebarn planter en blomst i børnehaven. Således oplever børnene forskellige traditioner der er forbundet til den danske kultur med fokus på fællesskab, mangfoldighed og kristne traditioner.

Vi er i vores institution opmærksomme på, at vores pædagogiske læringsmiljø skal være med til at tilskynde til, at alle børn får erfaringer, der kan forankre værdier, og som kan fungere som rettesnor for at orientere sig og handle på en hensynsfuld, demokratisk og respektfuld måde, hvilket er forudsætninger for at kunne indgå i et forpligtet fællesskab nu og i fremtiden. Vi har således tradition for dagligt at holde en pædagogisk samling, hvor formålet bl.a. er at lære børnene at lytte til hinanden, være nysgerrige på hinanden og at indtage og respektere hinandens oplevelser og meninger.

Nedenstående er eksempler på læringsbreve med fokus på kultur, æstetik og fællesskab.

- [Det er jul](#)
- [Affaldsprojekt](#)
- [Fastelavn](#)
- [Asger Jorn projekt](#)

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Sådan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål

Vi evaluerer kontinuerligt på børnenes behov og udvikling, samt på kvaliteten af deres samspil med hinanden og med os. Dette sker hver dag i personalegruppen via mundtlige overleveringer eller gennem skriftlige observationer af børnene, både til internet og eksternt brug.

Da alle daglige rutiner og gøremål samt aktiviteter og handleplaner i institutionen er vigtige for børnenes trivsel, læring og udvikling er det selvsagt vigtigt, at vi skaber en evalueringskultur der ofte og regelmæssigt reflekterer over, hvilken struktur vi har valgt ud fra hvilken trivsel og udvikling vi ser hos børnene.

Vi er i Daginstitution Kjellerup-Levring i gang med at indarbejde en systematisk evalueringskultur i alle fem afdelinger, og kan derfor ikke konkretiser den yderligere her.

Vores mål er at de overordnede evalueringer skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål der er besluttet centralt fra og som omhandler de 6 læreplanstemaer. Ligeledes vil vi inddrage handleplanerne fra vores pædagogiske tilsyn.

I udgangspunkt er det de daglige ledere der skal skabe en ramme for at der kan forekomme en kontinuerlig og regelmæssig evaluering. Efterfølgende er det også lederen der skal sætte rammen for at eventuelle ændringer og tiltag kan afstedkomme.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi er i Daginstitution Kjellerup-Levring i gang med at indarbejde en systematisk evalueringskultur i alle fem afdelinger, og kan derfor ikke konkretiser den yderligere her.

Vores mål er at de overordnede evalueringer skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål der er besluttet centralt fra og som omhandler de 6 læreplanstemaer. Ligeledes vil vi inddrage handleplanerne fra vores pædagogiske tilsyn.

Som led i dette, så skal vi

- Evaluerer vores læringsbreve til forældrene løbende i projekterne.
- Forsætte med at skriftliggøre vores faglighed med KRAP.
  - Kognitiv sagsformulering
  - Ressourceblomsten
- Gøre tegn så målbare som muligt i SMTTE-modellen, så de kan måles.